

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

Кўлёзма ҳуқуқида

УДК: 330.59(575.1)

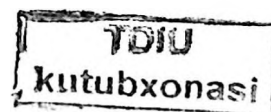
ЮСУФАЛИЕВ ОЛИМЖОН АБДУРАХМОНОВИЧ

АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИНИ ОШИРИШДА ТАДБИРКОРЛИК
ФАОЛИЯТИДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

08.00.01 – Иқтисодиёт назарияси

Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори PhD) илмий даражасини
олиш учун
ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар:
Иқтисодиёт фанлари доктори,
профессор ГАФУРОВ У.В.

Тошкент – 2022

МУНДАРИЖА

КИРИШ.....	5
I БОБ. АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ ВА ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ РИВОЖЛАНГАНЛИК ДАРАЖАЛАРИ ЎРТАСИ- ДАГИ БОҒЛИҚЛИКНИНГ ИЛМИЙ-УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ.....	15
1.1-§. Аҳоли фаровонлиги ва унинг даражасига таъсир кўрсатувчи омиллар.....	15
1.2-§. Аҳоли фаровонлигини оширишда кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятдан фойдаланишнинг ўзига хос хусусиятлари....	34
1.3-§. Аҳоли фаровонлиги ва тадбиркорлик фаолияти ривожланганлик даражалари ўртасидаги боғлиқликни баҳолашнинг услубий масалалари.....	43
Биринчи боб бўйича хулоса.....	56
II БОБ. ЎЗБЕКИСТОНДА ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ РИВОЖЛАНИШНИНГ АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ ДАРАЖА- СИГА ТАЪСИРИ ҲОЛАТИ.....	59
2.1-§. Ўзбекистонда ҳудудларидаги кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолияти ривожланишидаги ўзгаришлар даражасини баҳолаш.....	59
2.2-§. Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш чора- тадбирларининг аҳоли фаровонлигини оширишга таъсири.....	76
2.3-§. Аҳоли фаровонлиги ва тадбиркорлик фаолияти ривожланганлик даражалари ўртасидаги боғлиқлик даражаси.....	89
Иккинчи боб бўйича хулоса.....	100
III БОБ. ЎЗБЕКИСТОНДА АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИНИ ОШИРИШДА ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДАН ФОЙДАЛА- НИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ.....	102
3.1-§. Тадбиркорлик фаолиятини кенгайтириш орқали аҳоли фаровонлигини оширишда фуқаролар ташаббускорлигини рағбатлантириш.....	102

3.2-§. Давлат томонидан аҳолининг тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишини қўллаб-қувватловчи тизимли чора-тадбирларни ўзаро уйғунлаштириш.....	113
3.3-§. Мамлакатда аҳоли ўртасида тадбиркорлик фаолиятини рағбатлантиришнинг иқтисодий механизмларини такомиллаштириш....	124
Учинчи боб бўйича хулоса.....	134
ХУЛОСА.....	136
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....	142
Иловалар.....	147

КИРИШ

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Жаҳоннинг ривожланган мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, давлатнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсати марказида аҳоли фаровонлиги ва турмуш даражасини ошириш масалалари туради. Бугунги кунга қадар шаклланиб келган назариялар умумий ҳолда тадбиркорликнинг ривожланиши аҳоли фаровонлиги даражасининг ошишига имкон яратади, деган ғояни илгари суради. Шунга кўра, аксарият мамлакатларда тадбиркорлик фаолияти учун қулай шарт-шароит ва имкониятлар яратиш, уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришга эътибор қаратилади. Бироқ, айрим тадқиқотлар шуни кўрсатадики, мамлакатда тадбиркорлик фаолиятининг кенгайиши ва бунинг натижасида иқтисодий ўсишнинг юксалиши ҳар доим ҳам тегишли равишда аҳоли турмуш фаровонлигининг ошишига олиб келмайди. Жумладан, “сўнгги ўн йиллик давр учун ҳисобланган ЯИМ ва аҳолининг ихтиёридаги реал пул даромадлари динамикаси ўртасидаги корреляция Грецияда 0,90, Исландияда 0,87, ЖАРда 0,85, Португалияда 0,78, Европа Иттифоқи мамлакатларида 0,46 га тенг бўлган”¹. Бу эса, тадбиркорлик фаолияти ривожланишининг аҳоли фаровонлиги даражасининг ўсиши билан узвий боғлиқликда боришини таъминлаш амалиётига заруратни кучайтиради.

Жаҳоннинг етакчи илмий марказлари ва мутахассислари томонидан тадбиркорлик фаолиятининг аҳоли фаровонлигига таъсири борасида кўплаб илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда. Жумладан, тадбиркорлик фаолиятининг инновацион шакллари ривожлантириш, тадбиркорликнинг ижтимоий функциясининг кучайиши, ижтимоий тадбиркорлик кенгайишининг аҳоли фаровонлигига таъсири, аҳоли фаровонлиги тушунчаси мазмунидаги ўзгаришлар, аҳоли фаровонлиги даражасини баҳолашда кўп омилли ёндашувлар, иқтисодиётнинг драйвер соҳа ва тармоқларини ривожлантириш

¹ Николаев И. Почему растет ВВП и не растут доходы населения.
<https://www.vedomosti.ru/opinion/articles/2017/07/06/711128-pochemu-rastet-vvp>